

Mistä yrittäjyydessä on kyse?

Käsitykseni mukaan yrittäjyyttä on monenlaista. Yrittäjyys muotoutuu sen mukaan, millainen ihminen on persoonana, millaiset ovat hänen kokemuksensa, uskomuksensa ja toiveensa elämässä. Ulkoisesti yrittäjyyteen voi liittyä jokin formaali muoto, kuten osakeyhtiö tai toiminimi, joka määrittää yrittäjän suhdetta ympäristöönsä. Usein yrittäjyydestä puhutaan silloin, kun on perustettu jokin yhtiö, jonka puitteissa yritystoimintaa tehdään, mutta yrittäjyys voi olla myös freelance-työtä tai kevytyrittäjyyttä. "Kevyimmillään" yrittäjyydessä voi olla kyse ihan vain yrittäjämäisestä toimintatavasta, omaehtoisesta tavoitteiden asettamisesta, päätöksenteosta ja toiminnasta sekä siihen liittyvästä vastuun ja riskin ottamisesta. Kyse ei siis ole välttämättä työskentelemisestä omassa yrityksessä, vaan ennemminkin pyrkimyksestä tulojen ansaitsemiseen omaehtoisesti ohjatun ja organisoidun toimintatavan avulla. Myös palkkatyössä työntekijä voi asennoitua työtehtäviinsä työnantajalta saatuina toimeksiantoina, jolloin työnteolla on sisäisesti yrittäjyyden muoto, vaikka se ei työntekijän palkkakuitissa näykään. Yrittäminen voi olla omasta toiveesta nouseva elämäntapa ("itsensä herra") tai työllistymiseen liittyvä välttämättömyys.

Muotoilin näiden ajatusten pohjalta neljä erilaista yrittäjyystyyppiä, jotka olen kuvannut alla olevassa taulukossa. Toisaalta ajattelin sitä, kuinka vahva tai heikko ulkoinen muoto yrittäjyydellä on, ja toisaalta sitä, missä määrin yrittäjyys näkyy henkilökohtaisten tulojen ansainnassa. Yrittäjätyyppit antavat hyvän kuvan siitä, millaisena näen yrittäjyyden ja sen monimuotoisuuden. Osa yrittäjistä on pienyrittäjiä (tai PK), joille yrittäjyys tuo isoja henkilökohtaisia riskejä ja jatkuvaa elämän epävarmuutta. Osa työllistää itsensä freelancereina tai kevytyrittäjinä, joille yritystoiminnan riskit ovat sinänsä kohtuullisia tai vähäisiä, mutta ansainta epävarmaa. Yrittäjä voi myös pyrkiä turvaamaan elämänsä palkkaamalla itsensä työntekijäksi omaan yritykseensä (esim. toimitusjohtajaksi), jolloin henkilökohtaiset riskit syntyvät yritykseen sijoitetusta pääomasta ja mahdollisesti yrityksen lainojen henkilökohtaisesta takauksesta. Neljäs yrittäjyystyyppi, "yrittäjätyöntekijä" toisen yrityksessä, harvemmin mielletään yrittäjäksi, ja lainsäädännön näkökulmasta hän ei sitä olekaan. Yrittäjämäisestä toimintatavasta huolimatta henkilökohtaiset riskit ovat yleensä kohtuullisia tai vähäisiä ja ansainta varmaa – joskin provisiopalkatut työntekijät ovat tässä jonkinlainen freelancerin ja palkkatyöntekijän välimuoto.

YRITTÄJYYSTYYPPEJÄ	Henkilökohtainen ansainta sidoksissa yrityksen tuloihin	Henkilökohtainen ansainta perustuu palkkukseen
Vahva ulkoinen muoto	Pienyrittäjä (tai PK), isot henkilökohtaiset riskit ja elämän jatkuva epävarmuus	Työntekijä omassa yrityksessä, isot taloudelliset riskit, mutta muutoin suojattu
Heikko ulkoinen muoto	Freelancer tai kevytyrittäjä, riskit kohtuullisia tai vähäisiä, mutta ansainta epävarmaa	"Yrittäjätyöntekijä" toisen yrityksessä, riskit kohtuullisia tai vähäisiä, ansainta varmaa